

Abikaasade varalised õigused

Abielu tähendab abikaasadele isiklike õiguste ja kohustuste kõrval ka varalisi õigusi ja kohustusi. Need tulenevad abieluvarasuhtest, mille te abiellumisavalduse või abieluvaralepinguga valite.

Abiellumisavaldust tehes saate valida, kas teile sobib varaühisus, vara juurdekasvu tasaarvestus või varalahusus. Kui te jätate avalduses abieluvarasuhte valimata, siis kehtib varaühisus. Varasuhte eelistust võite muuta kuni abielu sõlmimiseni – selleks esitage abielu sõlmijale ühine avaldus. Ka hiljem saate varasuhet muuta, kuid siis üksnes notariaalse abieluvaralepinguga.

Varaühisus

Varaühisus seob abikaasad majanduslikult väga tugevasti. Vara kuulub teile mõlemale võrdses osades ja enamiku tehinguid peate tegema ühiselt.

- Abielu kestel omandatud vara läheb teie ühisomandisse, moodustades ühisvara.
- Ühisvara hulka ei kuulu kummagi abikaasa lahusvara, milleks on:
  - isiklikud tarbeesemed,
  - enne abiellumist kummagi abikaasa omandis olnud vara,
  - abielu kestel tasuta käsutuse (nt kinke või pärimise) teel omandatud vara,
  - lahusvara arvel omandatud vara (nt suvila, mis on ostetud ühele abikaasale enne abielu kuulunud korteri müügist saadud raha eest).
- Ühisvaraga tehtavates tehingutes peate osalema koos või peab olemas olema teise abikaasa nõusolek, välja arvatud enda ja perekonna igapäevavajaduste rahuldamiseks tehtavad tehingud (nt eluasemekulude maksmine, söögi ostmine jm). Muudel juhtudel on nõusolekuta tehing tühine.
- Kui perekonna vajaduste rahuldamiseks tehtud tehingutest tekib kohustusi, siis vastutate nende täitmise eest ühiselt, sõltumata sellest, kumb abikaasa tehingu tegi.
- Kui te enam ei soovi ühisvarasuhet, siis saate abieluvaralepinguga valida lahusvarasuhte või juurdekasvu tasaarvestamise varasuhte. Abieluvaralepinguga võib aga ka ühisvarasuhet piirata ja kokku leppida, et teatud esemed kuuluvad ühe abikaasa lahusvara hulka. Perekonna huvides võib varaühisuse teatud juhtudel lõpetada kohtuotsusega.
- Kui abikaasad lahutuse korral vaidlevad, kas konkreetne ese kuulub ühis- või lahusvara hulka, siis loetakse see ühisvara hulka kuuluvaks, kuni ei ole tõendatud selle kuulumine abikaasa lahusvara hulka. Abielu kestel omandatud vara muutub ühisvaraks ka siis, kui abikaasad elavad lahus, kuid ei ole lahutatud. Eeldatakse, et abikaasad jagavad ühisvara kokkuleppel, kuid vaidluse korral võib pöörduda ka kohtusse.

Vara juurdekasvu tasaarvestus

See varasuhe annab abikaasadele suurema varalise iseseisvuse, säilitades majanduslikult nõrgemale abikaasale siiski selged tagatised.

- Mõlemad olete abielu kestel enda poolt omandatava vara ainuomanikud, võite sellega üksi tehinguid teha ja vastutate kohustuste eest enamasti üksi.
- Tehingud perekonna ühise eluasemega aga nõuavad igal juhul teise abikaasa nõusolekut, sõltumata sellest, kummale ühine eluase kuulub.
- Tasaarvestamisele ei kuulu:
  - enne abiellumist abikaasa omandis olnud vara,
  - abielu kestel tasuta käsutuse (nt kinke või pärimise) teel omandatud vara,
  - abikaasale tervisekahjustuse ja kehavigastuse tekitamisest tulenevad ning riikliku ja kohustusliku pensionikindlustuse alusel kuuluvad õigused,
  - vara, mis on omandatud tasaarvestamisele mittekuuluva vara arvel.
- Tasaarvestamisele kuulub muu hulgas ka vara, mille abikaasa on põhjendamatult müünud, kinkinud, raisanud vms.
- Kui te enam ei soovi juurdekasvu tasaarvestamise varasuhet, siis saate abieluvaralepinguga valida selle asemele varaühisuse või varalahususe.

- Lahutuse korral jagatakse abielu kestel omandatu abikaasade vahel võrdselt. Abielu jooksul vähem teeninud abikaasa saab teiselt abikaasalt nõuda rahas (mitte esemetes) poolt selle vara väärtusest, mille võrra teine on rohkem rikkunud. Näiteks: mehel oli abielludes 250 000 krooni ja naisel 200 000 krooni. Lahutamise ajaks oli mehel vara 150 000 krooni võrra ja naisel 100 000 krooni võrra rohkem. Seega oli mehe vara juurdekasv 50 000 krooni võrra suurem kui naisel, kel on nüüd õigus nõuda mehelt poolt varade juurdekasvu vahest ehk 25 000 krooni. Sel moel suureneb mõlema abikaasa vara ühepalju.

Varalahusus

Varalahususe puhul olete teineteisest varalises mõttes täiesti sõltumatud.

- Teil ei ole seadusest tulenevaid ühiseid õigusi vara suhtes.
- Varaga tehinguid tehes pole vaja teise abikaasa nõusolekut.
- Siiski peavad mõlemad abikaasad tagama teineteise ja kogu perekonna igapäevaste vajaduste katmise ning tegutsema abielulise kooselu huvisid arvestades.
- Kokkuleppel võite soetada konkreetset esemed kaasomandisse.
- Lahusvarasuhte asemele saate abieluvaralepinguga valida varaühisuse või vara juurdekasvu tasaarvestuse.

***

Notariaalse abieluvaralepingu saab sõlmida nii enne abiellumist kui ka abielu kestel. Sellega on võimalik varem valitud varasuhte asendada mõne teise seaduses sätestatud varasuhtega või leppida kokku, kummale abikaasale kuuluvad üksikud esemed ja õigused. Abieluvaraleping lõpeb abielu lõppemisel, uue abieluvaralepingu sõlmimisel või varasuhte lõpetamisel kohtus.

Enne 1. juulit 2010 sõlmitud abielude puhul kehtib edaspidi varaühisus. Kes soovib üle minna juurdekasvu tasaarvestuse varasuhtele, saab seda teha aasta jooksul notari tõestatud teate alusel lihtsustatud korras.

Justiitsministeerium